

Wojciech Góralski

„Študie z procesného kanonického prava”, Zenon Grocholewski, Spišské Podhradie 1995 : [recenzja]

Ius Matrimoniale 1 (67), 255-257

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE

Zenon Grocholewski. Štúdie z procesného kanonického práva. Spišská Kapitula. Spišské Podhradie 1995 ss. 246

Od 1991 odbywają się na Słowacji sympozja kanonistów, w których czynnie uczestniczy abp prof. Zenon Grocholewski, sekretarz Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej. Owocem jego udziału w czterech pierwszych spotkaniach sympozjalnych, jakie odbyły się w Spišská Kapitula – Spišské Podhradie, stała się cenna i estetycznie wydana publikacja zawierająca wygłoszone przez Arcbiskupa referaty. Jej redaktorem jest ks. Jan Duda, kanonista słowacki. Praca stanowi dar ofiarowany Autorowi – podczas piątego sympozjum słowackiego (11-15 sierpnia 1995 r.) – w dowód wdzięczności Kościoła na Słowacji za wkład Sekretarza Sygnatury Apostolskiej w dzieło doskonalenia pracy tamtejszych trybunałów kościelnych. Można powiedzieć, że ów dar dla Autora referatów sympozjalnych jest jednocześnie jego darem ofiarowanym kanonistom słowackim.

Wstęp do „Studiów” wyszedł spod pióra abp. Alojza Tkáča, metropolity koszyckiego. Podkreśla w nim doniosłość aktywności sądowniczej w Kościele i wyraża podziękowanie abp. Grocholewskiemu za wspieranie swoją obecnością i swoimi wykładami środowiska kanonistów Słowacji.

Właściwa zawartość publikacji obejmuje sześć referatów – prac Autora. Pierwsza z nich – „Prawo kanoniczne a miłość” (s. 5-15) to przemówienie inauguracyjne trzeciego sympozjum słowackiego 24 sierpnia 1993 r. Tekst tego wystąpienia ukazał się wcześniej w „Periodica” (83: 1994 s. 9-17).

Druga praca nosi tytuł: „Sprawiedliwość kościelna a prawda” (s. 17-43) i stanowi przemówienie Sekretarza Sygnatury Apostolskiej wygłoszone na rozpoczęcie czwartego sympozjum w Spišskej Kapitule 23 sierpnia 1994 r. Zostało ono ogłoszone w „Periodica” (84: 1994 s. 7-30).

Z kolei redaktor tomu zamieszcza (s. 45-89) pracę Autora na temat organizacji i zadań trybunałów w Kościele z uwzględnieniem sprawiedliwości administracyjnej, opublikowaną w „Ephemerides Iuris Canonici” (48: 1992 s. 47-77). Jest to tekst referatu inauguracyjnego 5 września 1991 r. pierwsze sympozjum kanonistów w Spišskej Kapitule. Spotykamy się tutaj z szerokim wykładem kanonicznego prawa procesowego, ujętym w następujące punkty: różne trybunały w Kościele (diecezjalne, metropolitalne, międzydiecezjalne; właściwość trybunału pierwszego stopnia; miejscowy trybunał trzeciej instancji; pracownicy trybunału i adwokaci; kompetencje; trybunały Stolicy Apostolskiej); sprawiedliwość administracyjna (normy wspólne dotyczące szczegółowych aktów administracyjnych; odwołanie lub poprawienie aktu administracyjnego; rekurs hierarchiczny; rekurs do Sygnatury Apostolskiej); teologiczno-pastoralne posłannictwo sądów kościelnych.

Czwartą pracę Autora stanowi tekst (s. 91-118) referatu wygłoszonego podczas czwartego sympozjum słowackiego. Tematem wykładu jest Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej ukazany w strukturze sądowej Kościoła. Referat ten znalazł się uprzednio w dziele „Ius et Iustitia” (t. 4, Spišská Kapitula 1995). Po uwagach wstępnych dotyczących wskazanej wyżej problematyki, abp Grocholewski ukazuje naturę i szczegółowe kompetencje trzech Sekcji Sygnatury Apostolskiej, a następnie omawia sprawę personelu tego trybunału.

„Faza początkowa procesu kanonicznego o nieważność małżeństwa” to kolejna praca Autora, którą redaktor włączył do tomu (s. 118-180), nie opublikowana dotąd w innych językach. Jest to tekst referatu, wygłoszonego przez Arcybiskupa na drugim sympozjum słowackim 5 września 1992 r. Całość opracowania składa się z trzech części: skarga powodowa i jej przyjęcie lub odrzucenie; wezwanie strony pozwanej; zawiązanie sporu. Autor zwraca uwagę na doniosłość okresu wstępnego procesu: stanowi on podstawę skutecznego biegu procesowego w kolejnych fazach: dowodzenia, dyskusji i powzięcia decyzji.

Ostatnia, szósta praca Autora (s. 181-224) została poświęcona sprawie apelacji w sprawach o nieważność małżeństwa. Jej tekst został wcześniej ogłoszony w „Forum” (2: 1993 s. 19-64) a także w tomie 3 „Ius et Iustitia” (s. 173-210). Czytelnik zapoznaje się tutaj z procedurą przepisaną dla trybunału drugiego stopnia, po przyjęciu apelacji.

Na koncu tomu redaktor zamieštil bibliografiu (s. 225-226); zestaw cytowanych kanonów (s. 230-234); indeks cytowanych autorów (s. 235-236); wykaz cytowanych dokumentów (s. 237-239); indeks analityczny (s. 240-242).

„Študia z procesowego práwa kanonicznego” stanowią niewątpliwie udany pomysł inicjatorów słowackich, utrwalają bowiem cenne wykłady Sekretarza Sygnatury Apostolskiej wygłoszone podczas dorocznych sympozjów odbywających się w Spišskej Kapitule. Warto dodać, iż w sierpniu 1995 r., o czym już wspomniano, odbyło się piąte tego rodzaju spotkanie naukowe.

Z pewnością kanoniści słowaccy, m.in. zatrudnieni w trybunałach kościelnych – a otworzyły się tutaj nowe możliwości – cenią sobie coroczne sympozja naukowe z udziałem tak wybitnego znawcy kanonicznego práwa małżeńskiego oraz práwa administracyjnego. Nic też dziwnego, że na okładce książki, gdzie znalazł się krótki biogram apa. Zenona Grocholewskiego, podano informację, iż jest on członkiem honorowym Stowarzyszenia Kanonistów Słowackich, i że ma duże zasługi dla rozwoju práwa kanonicznego na Słowacji.

Wypada życzyć i abp Zenonowi Grocholewskiemu i kanonistom słowackim dalszych owocnych obrad sympozjalnych.

Ks. Wojciech Góralski